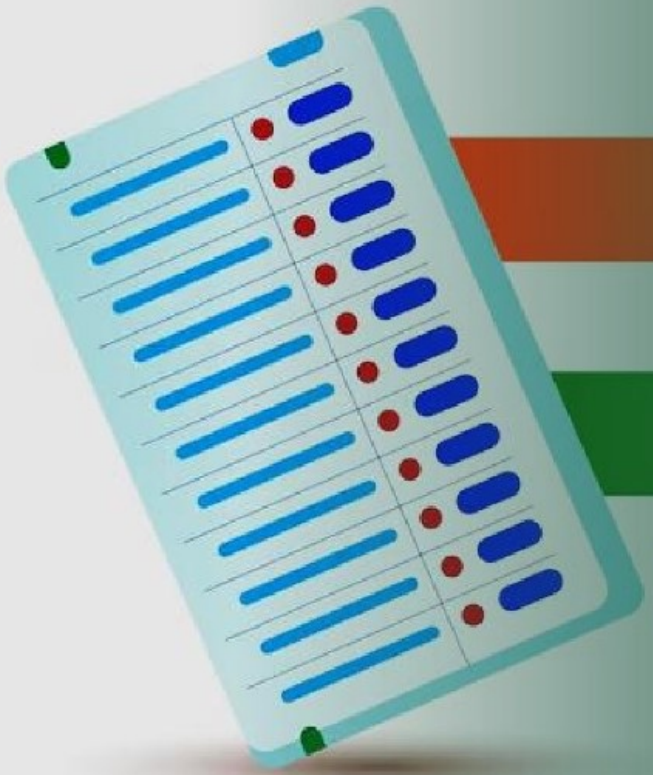
Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

সপ্তম শ্রেণীৰ পাঠ্যপুথি

সমাজ বিজ্ঞান

(দ্বিতীয় ভাগ)

অর্থনীতি আৰু ৰাজনীতি খণ্ডৰ আগকথা

পাঠ - ২৩

নির্বাচন আৰু নির্বাচনী প্রক্রিয়া

অংশ - ২

দর্শনা তালুকদাৰ

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

ভাৰতৰ নিৰ্বাচন প্ৰক্ৰিয়া

নিৰ্বাচন আয়োগ :

- ভাৰতত বিভিন্ন নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত কৰাৰ উদ্দেশ্যে ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে কেন্দ্ৰত নিৰ্বাচন আয়োগ গঠন কৰে।
- এই আয়োগত এজন মুখ্য নিৰ্বাচন আয়ুক্ত আৰু দুজন নিৰ্বাচন আয়ুক্ত আছে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে মুখ্য নিৰ্বাচন আয়ুক্তক নিযুক্তি দিয়ে।
- প্ৰতিখন ৰাজ্যতে একেধৰণৰ আয়োগ গঠন কৰা হয়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

নিৰ্বাচন আয়োগৰ কাৰ্যাৱলী :

- নিৰ্বাচন সুচাৰুৰূপে পৰিচালনাৰ বাবে নিৰ্বাচন আয়োগে কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্য চৰকাৰৰ লগত আলোচনা কৰি নিৰ্বাচনৰ তাৰিখ আৰু কাৰ্যসূচী চূড়ান্ত কৰে।
- মনোনয়ন পত্ৰ দাখিলৰ তাৰিখ, মনোনয়ন পত্ৰ পৰীক্ষা, প্ৰত্যাহাৰৰ তাৰিখ আৰু নিৰ্বাচনৰ ফলাফল ঘোষণা সকলো নিৰ্বাচন আয়োগে নিৰ্ধাৰণ কৰে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- নির্বাচন আয়োগৰ নীতি আৰু নির্দেশনা কঠোৰ।
- নির্দিষ্ট ক্ষেত্রত নির্বাচনৰ বাবে কিছুমান আচৰণ বিধি নির্দিষ্ট সময়ৰ বাবে বলবৎ কৰি মুক্ত আৰু নিকা নির্বাচন অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

নিৰ্বাচনৰ সময়ৰ কাম-কাজবোৰ :

- ৰাজনৈতিক দলসমূহে নিজৰ দলৰ হৈ প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰা প্ৰাৰ্থীৰ সৈতে নিজা নিজা সমষ্টিত ৰাজহুৱা সভা অনুষ্ঠিত কৰে।
- তেওঁলোকে নিজৰ দলৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰে, আৰু ভৱিষ্যতৰ কাৰ্য পৰিকল্পনা জনসাধাৰণৰ আগত ঘোষণা কৰে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- দলৰ কর্মীসকলে ঘৰে ঘৰে গৈ প্রচাৰ চলায় আৰু ভোটাৰক নিজৰ প্রার্থীৰ বাবে নিজৰ মূল্যৱান ভোট দিবলৈ অনুৰোধ কৰে।
- তেওঁলোকে এটা পৰিয়ালৰ প্রাপ্তবয়স্ক সদস্যৰ নাম নির্বাচনী তালিকাত আছে নে নাই সেইটোও নিশ্চিত কৰে।
- দলৰ নির্বাচনী ইস্তাহাৰ ৰাইজৰ মাজত বিতৰণ কৰে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ইস্তাহাৰত এটা দলৰ ভৱিষ্যতৰ কার্য পৰিকল্পনা সন্নিবিষ্ট কৰা হয়। দলৰ একাংশ সমর্থকে প্রার্থীৰ সৈতে চাইকেল আৰু বাইক ৰেলীৰ আয়োজন কৰে, দলৰ প্রতীক, বেনাৰ আদি প্রদর্শন কৰি ৰাজহুৱা সভা অনুষ্ঠিত কৰে।
- নির্বাচন সুচাৰুৰূপে পৰিচালনাৰ বাবে চৰকাৰী বিষয়াসকলক আগতীয়াকৈ প্রশিক্ষণ দিয়া হয়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- নিৰাপত্তাৰক্ষীৰ লগতে প্ৰশিক্ষিত বিষয়াসকল নিৰ্দিষ্ট দিনত ভোটগ্ৰহণ কেন্দ্ৰত উপস্থিত হয়।
- নিৰ্বাচনী বিষয়া আৰু পৰ্যবেক্ষকৰ সহায়ত ইলেক্ট্ৰনিক ভোটিং মেচিন (ইভিএম) বা বেলট পেপাৰৰ জৰিয়তে ভোটাৰসকলে ভোটদান কৰে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

ৰাজ্য চৰকাৰৰ নিৰ্বাচনী পদ্ধতি :

- ভোট গ্ৰহণৰ কেইদিনমান পিছত ভোট গণনা হয়।
- ভোট গণনাৰ পিছত ৰাজ্যপালে সংখ্যাগৰিষ্ঠতা পোৱা দলৰ নেতাগৰাকীক চৰকাৰ গঠনৰ বাবে আমন্ত্ৰণ জনায়।
- যদি কোনো দলে বিধানসভাৰ সংখ্যাগৰিষ্ঠতা (মুঠ আসনৰ আধাতকৈ অধিক) নাপায় তেন্তে ৰাজ্যপালে বিবেচনা কৰি বিধানসভাৰ ভিতৰৰ আটাইতকৈ বেছি আসন লাভ কৰা দলৰ নেতাগৰাকীক চৰকাৰ গঠন কৰিবলৈ আমন্ত্ৰণ জনায়।

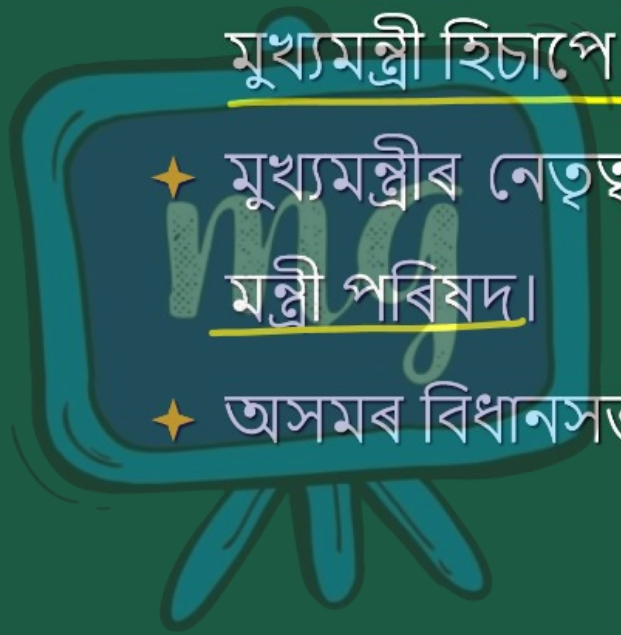
Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- আনহাতে কেতিয়াবা কেইবাটাও দলে একত্রিত হৈ মিত্রজোঁট গঠন কৰে।
- মিত্রজোঁটে সর্বসম্মতিক্রমে তেওঁলোকৰ মাজৰ পৰা এজন নেতা নির্বাচন কৰে।
- যেতিয়া মিত্রজোঁটে সদনৰ মজিয়াত নিজৰ সংখ্যাগৰিষ্ঠতা প্রমাণ কৰে আৰু ৰাজ্যপালক চৰকাৰ গঠনৰ প্রস্তাৱ দিয়ে, তেতিয়া ৰাজ্যপালে মিত্রজোঁটৰ নেতাজনক চৰকাৰ গঠন কৰিবলৈ আহ্বান জনায়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ৰাজ্যপালে আমন্ত্রিত নেতাগৰাকীক মুখ্যমন্ত্রী হিচাপে নিযুক্তি দিয়ে।
- মুখ্যমন্ত্রীৰ নেতৃত্বত গঠন কৰা হয় ৰাজ্যিক মন্ত্রী পৰিষদ।
- অসমৰ বিধানসভাৰ সদস্য ১২৬ গৰাকী।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

✦ বিধান সভাৰ কার্যকাল যিহেতু পাঁচ বছৰ সেয়ে ৰাজ্যচৰকাৰৰ কার্যকালো পাঁচবছৰৰ বাবে সীমিত।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

স্বাধীনতাৰ পাছৰপৰা বৰ্তমানলৈ অসমৰ মুখ্যমন্ত্রীসকলৰ নাম জানি লওঁ আহা

গোপীনাথ বৰদলৈ
(১৯৪৬-১৯৫০)

বিষ্ণুৰাম মেধি
(১৯৫০-১৯৫৭)

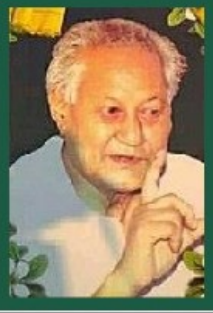
বিমলা প্রসাদ চলিহা
(১৯৫৭-১৯৭০)

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

মহেন্দ্রমোহন চৌধুৰী
(১৯৭০-১৯৭২)

শৰৎ সিংহ
(১৯৭২-৭৮)

গোলাপ বৰবৰা
(১৯৭৮-৭৯)

যোগেন্দ্র নাথ
হাজৰিকা (১৯৭৯)

ৰাষ্ট্রপতি শাসন
(১৯৭৯-৮০)

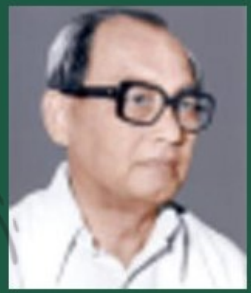

শ্রীমতী আনোৱাৰা
তাইমুৰ (১৯৮০-৮১)

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

ৰাষ্ট্ৰপতি শাসন
(১৯৮১-৮২)

কেশব চন্দ্ৰ গগৈ
(১৯৮২)

ৰাষ্ট্ৰপতি শাসন
(১৯৮২-৮৩)

হিতেশ্বৰ শইকীয়া
(১৯৮৩-৮৫, ১৯৯১-৯৬)

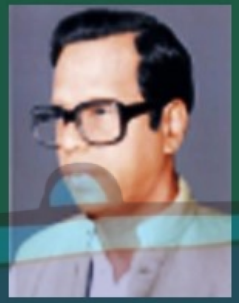
ৰাষ্ট্ৰপতি শাসন
(১৯৯০-৯১)

প্ৰফুল্ল কুমাৰ মহন্ত
(১৯৮৫-৯০, ১৯৯৬-২০০১)

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

ডাঃ ভূমিধৰ বৰ্মন
(১৯৯৬)

তৰুণ গগৈ
(২০০১ ৰপৰা ২০১৬)

সৰ্বানন্দ সোণোৱাল
(২০১৬ ৰপৰা ২০২১)

ড° হিমন্ত বিশ্ব শৰ্মা
(২০২১ ৰপৰা...)

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

লোকসভাৰ নিৰ্বাচনী পদ্ধতি :

- সংসদৰ নিম্ন সদন অর্থাৎ লোকসভাৰ সদস্যসকলক জনসাধাৰণে পোনপটীয়াকৈ নিৰ্বাচন কৰে।
- আমাৰ দেশৰ লোকসভা (সংসদ)ৰ মুঠ আসনৰ সংখ্যা ৫৪৫ খন। ৰাষ্ট্রপতিয়ে সংখ্যাগৰিষ্ঠতা পোৱা দলৰ নেতা গৰাকীক কেন্দ্রীয় চৰকাৰ গঠন কৰিবলৈ আমন্ত্রণ জনায়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে মুখ্য নেতাগৰাকীক প্ৰধানমন্ত্ৰী হিচাপে নিযুক্তি দিয়ে।
- প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ নেতৃত্বত কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰীসভা গঠন কৰা হয়। কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰালয়ৰ কাৰ্যকাল ৫ বছৰ।
- মতামতৰ বৈষম্যৰ বাবে বা আন কোনো কাৰণত মিত্ৰজোঁটে সদনত সংখ্যাগৰিষ্ঠতা হেৰুৱাব পাৰে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- এনে পৰিস্থিতিত ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে সংসদ ভংগ নকৰাকৈয়ে সংখ্যাগৰিষ্ঠতা প্ৰমাণ কৰাৰ সম্ভাৱনা থকা দলটোৰ নেতাক চৰকাৰ গঠনৰ বাবে আমন্ত্ৰণ জনাব পাৰে।
- যদি দলটোৱে চৰকাৰ গঠন কৰাত ব্যৰ্থ হয় তেন্তে মন্ত্ৰালয়ৰ নিৰ্দিষ্ট কাৰ্যকাল সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ পূৰ্বে ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে চৰকাৰ ভংগ কৰি পুনৰ নিৰ্বাচনৰ নিৰ্দেশ দিব।
- এনে নিৰ্বাচনক মধ্যকালীন নিৰ্বাচন বুলি কোৱা হয়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- গণতান্ত্রিক ব্যৱস্থাত নির্বাচনৰ দ্বাৰা চৰকাৰ গঠনৰ পদ্ধতিক সংসদীয় গণতন্ত্র বুলি কোৱা হয়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

গণতন্ত্ৰত বিৰোধী দলৰ ভূমিকা :

- সংখ্যাগৰিষ্ঠতা লাভ কৰা দলটোৱে চৰকাৰ গঠন কৰে।
- চৰকাৰ গঠন কৰা দলটোক শাসক দল বুলি কোৱা হয়।
- বাকী দলসমূহ বিৰোধী দল হিচাপে থাকে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- সংসদীয় গণতন্ত্ৰত শাসক দলৰ দৰে বিৰোধী দলৰো গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা আছে।
- বিৰোধী দল অবিহনে গণতন্ত্ৰ কেতিয়াও সফল হ'ব নোৱাৰে।
- জনস্বাৰ্থৰ সুৰক্ষাৰ বাবে বিৰোধী দল শক্তিশালী হ'ব লাগে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

গণতান্ত্রিক দেশত বিৰোধী দল এটাই কেনেদৰে সঠিক ভূমিকা পালন কৰে চাওঁ আহা :

ৰাজনৈতিক সচেতনতা জগাই তুলি মুক্ত আৰু প্রতিযোগিতামূলক নির্বাচন অনুষ্ঠিত কৰাত সহায় কৰে।

চৰকাৰে যদি জনকল্যাণমূলক আঁচনি কার্যকৰী নকৰে তেন্তে বিৰোধী দলে তাৰ সমালোচনা কৰি আঁচনিসমূহ কার্যকৰণৰ বাবে সুস্থ জনমত গঠন কৰে।

চৰকাৰক সঠিক পথত ৰখাত সহায় কৰে।

আইন প্রণয়নৰ ক্ষেত্রত গঠনমূলক পৰামর্শ আগবঢ়ায়। প্রয়োজন সাপেক্ষে দোষ-ত্রুটি আঙুলিয়াই দিয়ে।

সদনৰ অধ্যক্ষৰ জৰিয়তে বিভাগীয় মন্ত্রীসকলৰপৰা বিৰোধী দলে কামৰ খতিয়ান বিচাৰে আদি।

১। নিৰ্বাচন কোনে পৰিচালনা কৰে ?

(ক) নিৰ্বাচনী আয়োগ

(খ) ৰাষ্ট্ৰপতি

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

২। ৰাজ্যৰ মুখ্যমন্ত্রীক কোনে নিযুক্তি দিয়ে ?

(ক) প্রধান মন্ত্রী

(খ) ৰাজ্যপাল

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

৩। লোকসভাৰ সদস্যৰ সংখ্যা কিমান ?

